

Razgovor sa djecom o...

Dječjim pravima i dobijanju pomoći protiv nasilja

Razgovor sa djecom o...je zamišljen da vas ohrabri da probate. Zato što i sam pokušaj da se razgovara o teškim temama znači prevenciju nasilja, manipulacije, seksualnog zlostavljanja, diskriminacije i konfuzije. Također osnažuje djecu, bez obzira da li aktivno slušaju ili ne. Ona znaju da sa vama mogu razgovarati o važnim stvarima. To je zato jer se usuđujete razgovarati o neobičnim, možda neugodnim i teškim temama.

Ispod možete naći informacije i primjere rečenica za razgovor sa djecom u vezi dječjih prava i dobijanja pomoći protiv nasilja.

SELBSTLAUT
Fachstelle gegen sexualisierte Gewalt an
Kindern und Jugendlichen
Vorbeugung · Beratung · Verdachtsbegleitung

Selbstlaut
Tel.
Email.
Web.

Thaliastraße 2/2A, 1160 Wien
+43 1 810 90 31
office@selbstlaut.org
selbstlaut.org

Najproblematičnija stvar za djecu je kada osjećaju da postoji teška tema koja visi u zraku, ali im niko ne govori šta se događa. Kada saznaju šta se zapravo događa, djeca znaju da to nije njihova krivica, te da postoje drugi razlozi zbog kojih je svijet okrenut naglavačke. Kratke informacije i izjave su dovoljne.

“Šta ako djeca uopšte ne pitaju?” zapitat ćete se

Verbalizirajte stvari u svakodnevnom životu djeteta. Aktivno dajte informacije o svemu što djeca vide, osjete ili (već) znaju, ali smatraju tabuom.

Ne postoje patentirani lijekovi i pravi način da se obave ovi razgovori sa djecom. Ali postoji sigurnost da djecu osnažuje kada im pomognemo da poslože svoje misli i osjećanja, kada ih podržimo da govore i pružimo im odgovore.

Razgovor sa djecom o...zahtjeva praksu i vrijeme. Nekad je to par minuta, nekad petnaest minuta, a nekad možda samo par sekundi. Jednostavno zahtjeva praksu. Pokušajte. Postajat će lakše i više uobičajeno.

Ovaj odjeljak je dio kompleta (publikacije) o sljedećih pet tema:

- 1) Dječja prava i pomoć protiv nasilja
- 2) Seksualno nasilje među djecom i jednostavno objašnjen pristanak
- 3) Zbunjenost i nelagoda izazvana ponašanjem odraslih
- 4) Seksualno obrazovanje i nošenje sa pornografijom
- 5) Nelagoda, stres i trauma

Publikacija “razgovor sa djecom o...” je razvijena od strane Selbstlaut tima u cilju unaprijeđenja razgovora o teškim temama sa djecom koja su u osnovnoškolskom dobu. Neke stvari mogu biti pogodne i za djecu uzrasta od 12 ili 13 godina. Šire gledano, tinejdžerima su potrebne i druge različite fraze koje nećete sresti u ovoj publikaciji.

Razgovor sa djecom o njihovim pravima je važan dio prevencije nasilja. Informacije u vezi prava koja djeca ostvaruju, šta im je dozvoljeno činiti, šta im je potrebno u kontekstu dobrobiti, šta su odrasli dužni činiti za djecu i šta ne bi trebali činiti, kao i to šta djeca mogu učiniti kada su im prava oduzeta, sve ovo donosi jasnoću i osnažuje djecu. Ona trebaju znati da postoje zakoni oko kojih su se odrasli iz mnogo zemalja složili, u svrhu toga da djeca odrastaju sigurno i dobro.

Djeca koja poznaju svoja prava, mogu se osjećati više rasterećeno, ako su svjesna svojih prava i znaju da su odrasli koji im oduzimaju prava u krivu. Ovako je za djecu lakše da dobiju pomoć, ako za to postoji mogućnost.

Možete početi tako što ćete sa djecom razgovarati o dječjim pravima koja već poznaju, te im pojasniti najvažnija:

Roditelji i drugi staratelji imaju dužnost brige o djeci, te ih trebaju paziti. Djeca imaju pravo na dom, dovoljno hrane, pića i odjeće. Kada su djeca bolesna, imaju pravo na lijekove i liječničku pomoć. Svako dijete ima pravo na besplatno obrazovanje. Djeca imaju pravo na slobodno vrijeme. Ona moraju imati vrijeme kada ne rade ništa, kada se igraju i odmaraju. Nijedno dijete ne smije biti tretirano na čudan način ili drugačije od ostale djece. Nije važno kako djeca izgledaju, koje jezike

govore, koje sposobnosti imaju, da li se osjećaju kao dječaci ili devojčice, ili trans, ili ni tako ni ova-ko, koji pasoš posjeduju, ili ako imaju neki invaliditet, kao ni kakve osobine imaju.

Važno dječje pravo je da se osjećaju sigurno, snažno i slobodno. Kada, gdje i sa kime se osjećate sigurno? Kada i gdje se osjećate snažno? Kada i sa kime se osjećate slobodno?

Neka važna dječja prava:

- Pravo na izražavanje mišljenja i sudjelovanje
- Pravo na zdravlje
- Pravo na brigu(staranje)
- Pravo na zaštitu od nasilja
- Pravo na posebnu njegu & i podršku u slučaju invaliditeta
- Pravo na igru i slobodno vrijeme
- Pravo na jednakost
- Pravo na obrazovanje
- Pravo na zaštitu tokom rata & izbjeglištva
- Pravo na zaštitu od ekonomske & seksualne eksploatacije

Dalje informacije o pravima djece

<https://www.unicef.org/bih/izvje%C5%A1taji/konvencija-o-pravima-djeteta-dje%C4%8Dja-verzija>

Primjeri rečenica prilagođenih djeci i potencijalna pomoć:

Rat

Rat je jedan od primjera nasilja. Ljudski domovi su uništeni i ljudi bivaju ubijeni. U tom slučaju djeca imaju pravo na novi dom, često u drugoj zemlji.

Ponekad se može dogoditi da roditelji/staratelji ne daju djeci dovoljno hrane ili ne brinu/nisu u stanju da vode brigu o tome. Ili ne obezbjeđuju uslove da se djeca operu i obuku, ili da ne dođu u dodir sa drogama. To se zove zanemarivanje.

Nasilje u porodici

Nasilje je također, kada se djeca tuku. Roditeljima i drugim odraslim osobama nije dozvoljeno tući ili povrijeđivati djecu.

Oblik nasilja je i kada roditelji vrijeđaju djecu, ili sa njima više ne razgovaraju. Ili ih krive za sve. Ili kada govore stvari koje su zločeste i povrijeđuju. Ovo se naziva psihološko ili emocionalno nasilje. Ovo je također zabranjeno. To čini da se djeca osjećaju glupo, loše i krivo. Ili čini da požele da nestanu.

Uvijek je važno da djeca znaju da ne zaslužuju takav tretman i da imaju pravo da se prema njima dobro postupa.

Postoji i nasilje koje nije izvršeno nad djecom, ali kojem oni svjedoče. To ih čini prisilnim svjedocima nasilja i situacija kada je neko zločest. Na primjer, to je kada jedan roditelj udari drugoga. Ili kada mu/joj se smije. Ili ga/je uvrijedi. Ili pak kada ga/ju dodiruje, ili ima seks na način na koji to drugi roditelj ne želi. Ponekad djeca čuju uvredljive riječi ili svjedoče uvredljivom tretmanu između odraslih. To može biti strašno.

Ima puno razloga zbog kojih odrasli mogu da ne budu dobri u brizi o djeci. Možda zbog toga što su bolesni, ili imaju puno briga, ili se žele osjećati moćno, ili su pak sami iskusili loše stvari, ili možda im prosto nije stalo. Ali odrasli uvijek imaju odgovornost prema djeci. Tada drugi odrasli pritiču u pomoć i tu su za dijete.

Službe za podršku i pomoć djeci i mladima

Kada roditelji/staratelji ne mogu da vode dobru brigu o djeci, tada je i njima samima potrebna pomoć. U Austriji, na primjer postoji Dječja i omladinska služba (Kinder- und Jugendhilfe). Ona je zadužena za pomoć djeci, a i roditeljima kada oni ili drugi odrasli oduzimaju djeci pravo na zaštitu od nasilja. Ljudi iz službe za podršku i pomoć djeci i mladima razgovaraju sa roditeljima i nastoje im pomoći da se dobro brinu o djeci.

Krizni centri i domovi za nezbrinutu djecu

Kada djeca saznaju da se dijete iz njihovog razreda preselilo u krizni centar ili dom za nezbrinutu djecu, često je slučaj da nijedan odrasli sa njima o tome ne razgovara. Djeca ostaju sama, sa dosta pitanja i moguće, strahova.

Šta bi trebalo da kažem? pomislit ćete. Na primjer sljedeće rečenice:

X iz tvog razreda se preselio/la u krizni centar, kažeš. Kada djeca više ne mogu da ostanu kod kuće, jer niko ne brine o njima, ili zato što se dogodilo nasilje, onda ona ostaju u kriznim centrima neko vrijeme ne bi li se oporavili od stresa. Onda se donosi odluka da li se dijete vraća svojoj porodici ili se smješta u dom za nezbrinutu djecu, ili pak u hraniteljsku porodicu. To može biti veoma teško i tužno. Ali isto tako može biti veliko olakšanje za dijete. Važna stvar je da nikome nije dozvoljeno da povrijedi dijete, a to uključuje i njegove/njene roditelje.

Seksualizirano nasilje

Nasiljem se također naziva kada se događaju neprikladni, zbunjujući dodiri. Kada odrasli dodiruju djecu u predjelu međunožja, zadnjice, ili vagine, ili penisa, ili pak zahtjevaju od djece da ih dodiruju na taj način. To je također zabranjeno.

Kada djeca iskuse nasilje, njihovo je pravo da dobiju pomoć. Zato je jako važno da se djeca mogu na nekog osloniti i nekom povjeriti. Da bi se to dogodilo, treba da postoje odrasli kojima djeca vjeruju i koji se usuđuju da se uključe. To mogu biti osobe iz porodice djeteta ili porodični prijatelji. Ili učitelji, ljudi iz službe za podršku i pomoć djeci i mladima, ili policija. Vrlo je hrabro kada djeca koja su iskusila nasilje - u bilo kojoj formi - pokušaju da dobiju pomoć i ne odustaju kada ih se ne uzima za ozbiljno ili ih se ne čuje.

Dom za nezbrinutu djecu je sasvim normalan stan sa sobama, kuhinjom, dnevnom sobom i kupatilom itd., gdje nekoliko djece živi skupa. Tamo oni žive sa odgajateljima iz službe za podršku i pomoć djeci i mladima, koji vode posebnu brigu da djeca imaju sva prava. Djeca nastavljaju da idu u školu kao i obično i odrastaju u ovom vidu nove porodice.

Da li si razgovarao o tome kako je X iz tvog razreda u domu za nezbrinutu djecu? Šta misliš?

Ljutnja

Djeca koja su iskusila nasilje su često vrlo ljuta i obično se osjećaju krivim zbog toga. Ljutnja, strah i tuga su ipak važna osjećanja, da se primjeti bilo šta što ne bi trebalo da se radi djeci. Ili kada niko ništa ne primjećuje, ili se ne usuđuje progovoriti, ili pak umiješati i tada se se djeca osjećaju potpuno sama.

Šta biste mogli reći kada je vaše dijete veoma ljuto?

Razumijem da si ljut/a. Ili: Vidim da si ljut/a. Moguće da imaš osjećaj kao da će ti glava eksplodirati. Ili možda želiš polomiti sve oko sebe. Kada je neko toliko ljut, onda on/ona nije više u stanju da misli. Donijet ću jastuk koji možeš udarati. A onda ćemo napraviti svemirsku raketu u koju ćemo staviti sve koje želiš poslati na Mjesec. Možemo i nacrtati raketu i u trenutku kada su unutra svi koje želiš poslati na Mjesec, tada ćemo je pokrenuti. Bum!

Možda samo želiš biti sam/a. Ja sam tu, ako želiš da kasnije razgovaramo o tome zašto si ljut/a. Ili na koga si ljuta/a. Ili ako želiš da sjedimo skupa bez da razgovaramo.

Ako ti je teško da sa mnom razgovaraš o tome, razmisli o nekom kome vjeruješ. Možda možeš napisati poruku toj osobi. Ili je nazvati. Ne moraš meni o tome govoriti. Sve što je u redu za tebe, i za mene je u redu.

Osnovne prve rečenice za reći u trenutku kada vam dijete ispriča o seksualnom zlostavljanju:

Utjeha

Žao mi je što ti se to dogodilo. Taj neko je bio zločest prema tebi.

Imenujte

Ono što ti je ta osoba uradila se naziva seksualno nasilje. Nikome nije dozvoljeno da to radi djeci.

Razjasnite odgovornost

Nije tvoja krivica što ti se ovo dogodilo. Jedino je odgovorna osoba koja je to uradila. Bez obzira na to šta si dobio/la za uzvrat.

Prepoznajte hrabrost

Jako je hrabro to što govoriš o ovome.

Pružite informacije

Postoje i druga djeca koja su iskusila slične stvari. Nisi sam/a.

Objasnite sljedeće korake

Moram da potražim pomoć za sebe, a onda možemo skupa da razmislimo šta bi ti bilo od pomoći. Pokušat ću sve što je u mojoj moći da se osjećaš bolje i da se ovako nešto ponovo ne dogodi.

Nemojte preispitivati svoje/dijete. Kada postavljate pitanja, pokušajte da ih ostavite otvorenima. Ne koristite da/ ne pitanja, već otvorena, kao na primjer:

Šta misliš o ovoj novoj situaciji?

Šta misliš o našem razgovoru? Šta bi želio/la u bliskoj budućnosti kod kuće (u razredu, školi)?...

Vaše/dijete odlučuje da li želi i kada da razgovara o situaciji ili ne. Ali možete dati do znanja da vam je važno kako je dijete.

Ćutanje jedino pomaže onima koji su nasilni. Svaki pokušaj da se djeci pruže uzrastu prilagođene informacije o ovoj tabu temi koja se obično smatra sramotnom, ma koliko nespretnan bio, može predstavljati prvi izlazak iz nasilne situacije. Ne radi se o poučnim pričama. One čine djecu slabijom. Radi se o podršci djeci da govore i prođu kroz sve što im se događa, kao i o davanju do znanja da nisu sama.